

I. DISPOSICIONS GENERALS**CAP DE L'ESTAT**

5028 *Llei 1/2009, de 25 de març, de reforma de la Llei de 8 de juny de 1957, sobre el Registre Civil, en matèria d'Incapacitacions, Càrrecs Tutelars i Administradors de Patrimonis Protegits, i de la Llei 41/2003, de 18 de novembre, sobre Protecció Patrimonial de les Persones amb Discapacitat i de Modificació del Codi Civil, de la Llei d'Enjudiciament Civil de la normativa tributària amb esta finalitat.*

JUAN CARLOS I
REI D'ESPANYA

A tots els qui vegem i entenguen esta llei.

Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la llei següent i jo la sancione.

PREÀMBUL

Fins ara, les sentències de modificació de la capacitat d'obrar i la constitució d'organismes tutelars i de representació són fets que han de ser inscrits en el Registre Civil. El Registre Civil és un registre de caràcter jurídic el fi del qual és la constatació i publicitat dels fets i actes jurídics referits a l'estat civil de les persones. Encara que la inscripció en el Registre Civil té caràcter declaratiu i no constitutiu, la seua utilitat és evident, ja que desplega importants efectes que consisteixen en l'articulació d'un mitjà de prova de l'estat civil ràpid i simple, i constituïx títol de legitimació de l'exercici dels drets que resulta de cada condició o estat civil concret de la persona en la forma que reflectixen els mateixos assentaments del Registre (articles 327 del Codi Civil i 2 de la Llei de 8 de juny de 1957, sobre el Registre Civil).

No obstant això, convé advertir que la mateixa organització del Registre Civil dificulta l'obtenció de dades generals sobre el nombre i l'abast de les incapacitacions que tenen lloc al nostre país, ja que és molt difícil obtindre informació sobre les persones en què recau una sentència de modificació de la capacitat d'obrar, amb el consegüent sotmetiment a tutela o a curatela, si no es coneix prèviament la identitat d'estes. A més, el principi competencial de territorialitat que regix el Registre Civil ocasiona la dispersió dels assentaments, de manera que pot haver-hi informació relativa a un mateix individu en distints registres civils municipals. Per això, en l'actualitat, amplis sectors implicats en la promoció i protecció dels drets de les persones amb discapacitat demanen la introducció de les reformes legals necessàries a fi que el Registre Civil pugua actuar en este àmbit com un mecanisme fiable de publicitat que permetta supervisar l'efectiva aplicació de la normativa relativa a la incapacitació judicial de persones que no poden governar-se per si mateixes, així com facilitar l'efectiva posada en pràctica de la figura del patrimoni protegit com a mecanisme de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat.

A més de l'anterior, la modificació que es du a terme de la Llei 41/2003, de 18 de novembre, de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat i de modificació del Codi Civil, de la Llei d'Enjudiciament Civil i de la Normativa Tributària, resol certs dubtes generats per l'aplicació d'esta. Entre estes, destaca la millora de la comunicació de la constitució del patrimoni protegit al Ministeri Fiscal per als fins de control que es persegueixen; la determinació del domicili en funció del qual es fixa la competència del Ministeri Fiscal, que no ha de ser el d'atorgament de l'escriptura pública, sinó el del domicili del discapacitat. També es dona cabuda a les comunicacions telemàtiques en este àmbit. I, finalment, destaca l'aclariment legal del concepte d'acte de disposició de determinats béns integrats en els patrimonis protegits, tenint en compte la disparitat de criteris detectats en la pràctica.

D'altra banda, i amb la finalitat de dur a terme una revisió en profunditat de l'actual regulació tributària dels patrimonis protegits, s'insta el Govern perquè, en el termini de sis mesos des de la entrada en vigor d'esta llei, presente un projecte de llei de millora del tractament fiscal d'estes institucions patrimonials.

A fi d'aconseguir estos objectius i salvar eixos i altres obstacles derivats de l'actual regulació en este punt de la legislació sobre Registre Civil i del patrimoni protegit de les persones amb discapacitat, s'adopta la present llei, que es dicta a l'empara de l'article 149.1.8a de la Constitució.

Article primer. *Modificació de la Llei de 8 de juny de 1957, sobre el Registre Civil.*

Es modifiquen els articles 18, 38 i 39 de la Llei de 8 de juny de 1957, sobre el Registre Civil, a la qual s'afigen els articles 46 bis i 46 ter.

U. L'article 18 queda redactat de la manera següent:

«En el Registre Central s'inscriuran els fets per a la inscripció dels quals no siga competent cap altre registre i aquells que no puguin inscriure's per concórrer circumstàncies excepcionals de guerra o qualssevol altres que impedisquen el funcionament del registre corresponent.

Igualment es portaran en el Registre Central els llibres formats amb els duplicats de les inscripcions consulars i de les inscripcions de naixement realitzades en els registres municipals del domicili, d'acord amb el que disposa l'apartat 5 de l'article 16.

També s'inscriurà en el Registre Civil Central la defunció de les persones de nacionalitat estrangera al servici de les Forces Armades i de les Forces de Seguretat espanyoles, sempre que la dita defunció haja ocorregut durant una missió o operació fora d'Espanya i que el sistema registral de l'Estat on haja ocorregut el fet no realitze la pertinent inscripció, sense perjudi de traslladar la inscripció realitzada al registre de l'Estat del qual fóra nacional la persona morta.

Així mateix, es portaran en el Registre Central els llibres formats amb els duplicats de les inscripcions sobre modificacions judicials de la capacitat d'obrar, constitució i modificació de càrrecs tutelars, pròrroga o rehabilitació de la pàtria potestat, mesures judicials sobre guarda o administració de presumptes incapaços o menors no subjectes a pàtria potestat, vigilància o control d'estos càrrecs i constitució de patrimonis protegits i designació i modificació d'administradors de patrimonis protegits practicades en els distints registres municipals, sota la denominació de "Llibre d'incapacitacions, càrrecs tutelars i administradors de patrimonis protegits".»

Dos. L'article 38 queda redactat de la manera següent:

«A petició del Ministeri Fiscal o de qualsevol persona interessada, s'anotará, amb valor simplement informatiu i amb expressió de les seues circumstàncies:

1r. El procediment judicial o governatiu encetat que puga afectar el contingut del registre, incloses les demandes relatives a procediments de modificació de la capacitat.

2n. El fet del qual no puga estendre's la inscripció per no estar legalment acreditat en algun dels seus punts.

3r. El fet relatiu a espanyols o succeït a Espanya que afecte l'estat civil segons la llei estrangera.

4t. La sentència o resolució estrangera que afecte també l'estat civil, fins que no s'obtinga l'exequàtur.

5t. La sentència o resolució canònica l'execució de la qual, quant a efectes civils, no haja sigut decretada encara pel tribunal corresponent.

6t. L'existència d'un guardador de fet i de les mesures judicials de control i vigilància adoptades respecte del menor o presumpte incapaç.

7m. I aquells altres fets l'anotació dels quals permeten la llei o el reglament.

En cap cas les anotacions constituïran la prova que proporciona la inscripció.»

Tres. L'article 39 queda redactat en la manera següent:

«Al marge de la inscripció de naixement, es posarà nota de referència a les de matrimoni, tutela, representació i defunció del nascut. En estes inscripcions es farà constar, al seu torn, referència a la de naixement. Les mateixes notes de referència es faran constar respecte de les inscripcions de la secció IV a què es referix l'article 46 bis d'esta llei.»

Quatre. S'afig un nou article 46 bis amb la redacció següent:

«Els encarregats dels registres civils municipals estendran per duplicat les inscripcions marginals de la secció I sobre les modificacions judicials de capacitat, així com les inscripcions de la secció IV sobre constitució i modificació d'organismes tutelars, pròrroga o rehabilitació de la pàtria potestat, mesures judicials sobre guarda o administració de presumptes incapaços o menors no subjectes a pàtria potestat, vigilància o control d'estos càrrecs, documents públics d'autotutela, i les de constitució de patrimoni protegit i de designació i modificació d'administradors de patrimonis protegits, un dels exemplars de les quals serà remés al Registre Civil Central per a la seua extensió en el "Llibre d'Incapacitacions, càrrecs tutelars i administradors de patrimonis protegits".

Les inscripcions a què es referix el paràgraf precedent es practicaran en virtut de comunicació remesa d'ofici, junt amb testimoni suficient de la resolució del jutge competent, de conformitat amb el que preveu la Llei d'Enjudiciament Civil, o bé per mitjà de testimoni suficient de l'escriptura de constitució del patrimoni protegit o de designació i modificació d'administradors de patrimonis protegits que el jutge o el notari autoritzant haurà de remetre en el termini màxim de tres dies a l'encarregat del registre civil competent, que ho serà, respecte de les inscripcions que s'hagen de realitzar en la secció IV, el del domicili de l'incapacitat o beneficiari del patrimoni protegit.»

Cinc. S'afig un nou article 46 ter amb la redacció següent:

«En tot cas, el notari que autoritze notificarà al registre civil on conste inscrit el naixement del poderdant les escriptures de mandat o d'una altra relació o situació jurídica de què es derive l'atribució d'apoderament a favor de qualsevol persona per al cas d'incapacitat del poderdant.»

Article segon. *Modificació de la Llei 41/2003, de 18 de novembre, de Protecció Patrimonial de les Persones amb Discapacitat i de Modificació del Codi Civil, de la Llei d'Enjudiciament Civil i de la normativa tributària amb esta finalitat.*

Es modifiquen els articles 3.3, 5.2, 7.3 i 8 de la Llei 41/2003, de 18 de novembre, de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat i de modificació del Codi Civil, de la Llei d'Enjudiciament Civil i de la normativa tributària amb esta finalitat.

U. S'afig a l'article 3.3 un últim paràgraf amb la redacció següent:

«Els notaris comunicaran immediatament la constitució i el contingut d'un patrimoni protegit per ells autoritzat al fiscal de la circumscripció corresponent al domicili de la persona amb discapacitat, per mitjà de firma electrònica avançada. La mateixa remissió efectuaran de les escriptures relatives a les aportacions de qualsevol classe que es realitzen després de la seua constitució.

El fiscal que reba la comunicació de la constitució d'un patrimoni protegit, i no es considere competent per a la seua fiscalització, la remetrà al fiscal que designe el fiscal general de l'Estat, d'acord amb el seu Estatut Orgànic.»

Dos. S'afig a l'article 5.2 un últim paràgraf, amb la redacció següent:

«En tot cas, i d'acord amb la finalitat pròpia dels patrimonis protegits de satisfacció de les necessitats vitals dels seus titulars, amb els mateixos béns i drets integrats en

estos, així com amb els seus fruits, productes i rendiments, no es consideraran actes de disposició el gasto de diners i el consum de béns fungibles integrats en el patrimoni protegit quan es facen per atendre les necessitats vitals de la persona beneficiària.»

Tres. Es modifica l'article 7.3, que passa a tindre la redacció següent:

«3. Com a òrgan extern de suport, auxili i assessorament del Ministeri Fiscal en l'exercici de les funcions previstes en este article, es crea la Comissió de Protecció Patrimonial de les Persones amb Discapacitat, adscrita al Ministeri d'Educació, Política Social i Esport, i en la qual participaran, en tot cas, el Ministeri Fiscal i representants de l'associació d'utilitat pública més representativa en l'àmbit estatal dels diferents tipus de discapacitat.

La composició, el funcionament i les funcions d'esta comissió es determinaran reglamentàriament.»

Quatre. Es fa una nova redacció de l'article 8, que queda redactat amb el tenor següent:

«Article 8. *Constància registral.*

1. La representació legal a què es referix l'article 5.7 d'esta llei es farà constar en el Registre Civil, en la manera que determina la seua llei reguladora.

2. Quan el domini d'un bé immoble o dret reial sobre este s'integre en un patrimoni protegit, es farà constar esta qualitat en la inscripció que es realitze a favor de la persona amb discapacitat en el registre de la propietat corresponent, d'acord amb el que preveu la legislació hipotecària. Si el bé o dret ja figura inscrit amb anterioritat a favor de la persona amb discapacitat, es farà constar la seua adscripció o incorporació al patrimoni protegit per mitjà d'una nota marginal.

La mateixa constància registral s'efectuarà en els respectius registres respecte dels restants béns que tinguen el caràcter de registrables. Si es tracta de participacions en fons d'inversió o institucions d'inversió col·lectiva, accions o participacions en societats mercantils que s'integren en un patrimoni protegit, el notari que autoritze o el jutge notificaran, a la gestora d'estos o a la societat, la seua nova qualitat.

3. Quan un bé o dret deixe de formar part d'un patrimoni protegit, qui resulte ser-ne la persona titular o tinga un interès legítim podrà exigir la cancel·lació de les mencions o notes marginals a què es referix l'apartat anterior.

4. La publicitat registral dels assentaments a què es referix este precepte s'haurà de realitzar, en els termes que reglamentàriament es determinen, amb ple respecte als drets de la intimitat personal i familiar i a la normativa sobre protecció de dades de caràcter personal.»

Disposició addicional única. *Legitimació del Ministeri Fiscal i dels tutors o guardadors de fet per a obtenir informació d'organismes públics en relació amb l'exercici de la tutela o guarda de fet.*

1. El Ministeri Fiscal estarà legitimat per a sol·licitar i obtenir la informació jurídica i econòmica de rellevància patrimonial i comptable que siga d'interés a fi de poder fonamentar el seu criteri en relació amb el tràmit d'aprovació dels comptes anuals i del compte general justificatiu de l'administració que presente el tutor a l'extingir-se la tutela, així com en qualsevol altre cas en què siga necessari o convenient a fi de permetre el compliment de les mesures de vigilància i control que s'hagen acordat judicialment respecte de l'exercici de la tutela o guarda de fet.

2. Estaran obligats a facilitar la informació a què es referix l'apartat anterior, amb subjecció a les seues respectives normes de procediment, l'Agència Estatal d'Administració Tributària, les hisendes forals dels territoris històrics de la Comunitat Autònoma del País Basc i la Comunitat Foral de Navarra, els centres o organismes públics de gestió tributària de les comunitats autònomes, els registradors de la propietat i mercantils, els notaris i

qualsevol altre organisme públic que, per raó de les seues funcions i competències, puga tindre informació de la rellevància patrimonial o comptable a què es referix esta norma.

3. La persona física o jurídica, pública o privada, que exercix la funció tutelar o, si és el cas, el guardador de fet estaran legitimats per a sol·licitar i obtindre dels organismes públics la informació jurídica i econòmica de rellevància patrimonial i comptable que siga d'interés per a l'exercici de les seues funcions.

Disposició transitòria única. *Remissió al Registre Civil Central d'inscripcions anteriors a l'entrada en vigor de la llei.*

Els encarregats dels registres civils municipals comunicaran al Registre Civil Central per a la seua extensió en el «Llibre d'Incapacitacions, càrrecs tutelars i administradors de patrimonis protegits» les inscripcions previstes en l'article 46 bis de la Llei de 8 de juny de 1957, sobre el Registre Civil, efectuades amb anterioritat a l'entrada en vigor de la present llei i que siguen determinats pel Ministeri de Justícia, en els terminis i la forma que assenyala en l'orde ministerial corresponent.

Disposició final primera. *Reforma de la legislació reguladora dels procediments de modificació de la capacitat d'obrar.*

El Govern, en el termini de sis mesos des de la entrada en vigor d'esta llei, remetrà a les Corts Generals un projecte de llei de reforma de la legislació reguladora dels procediments d'incapacitació judicial, que passaran a denominar-se procediments de modificació de la capacitat d'obrar, per a la seua adaptació a les previsions de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, adoptada per Nacions Unides el 13 de desembre de 2006.

Disposició final segona. *Millora del règim fiscal dels patrimonis protegits.*

1. A fi d'afavorir la constitució i el manteniment de patrimonis protegits en favor de persones amb discapacitat, el Govern, en el termini de sis mesos des de la entrada en vigor d'esta llei, remetrà a les Corts Generals un projecte de llei de millora del tractament fiscal d'estes institucions patrimonials.

2. En l'elaboració del dit projecte de llei, el Govern demanarà amb caràcter previ el parer i les propostes de la Comissió de Protecció Patrimonial de les Persones amb Discapacitat i del Consell Nacional de la Discapacitat.

Disposició final tercera. *Modificacions i desplegaments reglamentaris.*

En el termini de sis mesos, el Govern durà a terme les modificacions i desplegaments reglamentaris que siguen necessaris per a l'aplicació d'esta llei.

Disposició final quarta. *Estadístiques del Registre Civil.*

El Govern aprovarà, en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'esta llei, un reial decret relatiu a les estadístiques del Registre Civil a fi de regular el tractament estadístic més complet possible respecte de les dades i informacions que figuren en les inscripcions sobre modificacions judicials de la capacitat d'obrar, constitució i modificació de càrrecs tutelars, pròrrogues i rehabilitacions de la pàtria potestat, mesures judicials sobre guarda o administració, vigilància o control d'estos càrrecs, documents públics d'autotutela, i constitució de patrimonis protegits, i designació i modificació d'administradors de patrimonis protegits realitzades en els distints registres municipals.

Disposició final quinta. *Coordinació d'informació sobre incapacitacions i patrimonis protegits.*

El Ministeri de Justícia determinarà en el termini màxim de sis mesos des de la entrada en vigor d'esta llei el procediment i les fases en què s'haurà de dur a terme l'intercanvi i la coordinació de la informació relativa a resolucions judicials de modificació de la capacitat i

constituïció de patrimonis protegits i designació dels seus representants legals entre el Registre Civil Central i el Col·legi de Registradors de la Propietat i Mercantils d'Espanya, així com la forma i els terminis en què es procedirà a intercanviar la informació esmentada entre els esmentats organismes i el Consell General del Notariat.

Disposició final sexta. *Títol competencial.*

La present llei es dicta a l'empara de la competència que correspon a l'Estat en matèria d'ordenació dels registres i instruments públics, conforme a l'article 149.1.8a de la Constitució.

Disposició final setèima. *Entrada en vigor.*

La present llei entrarà en vigor al cap de tres mesos de la seua publicació en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant,

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei i que la facen complir.

Madrid, 25 de març de 2009.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO